

glasna

Revija Zveze Glasbene mladine Slovenije
Letnik 52, številka 1, februar–april 2021

Novi umetniški vodji
SNG Opera in balet
Ljubljana

Skandinavski zbori,
dirigenti in pevci
med pandemijo

GO! 2025

Nova Gorica in Gorica
Evropski prestolnici kulture
v letu 2025

Helena Meško,
direktorica Konservatorija
za glasbo in balet
Maribor

Vodenje »s tehtnico in pinceto«

Intervju s Heleno Meško ob zaključku mandata predsednice ZSGŠ

Helena Meško že 32 let deluje v glasbenem šolstvu, zadnjih 12 let je ravnateljica Konservatorija za glasbo in balet Maribor. Je preudarna, odločna, neomajnih načel, povezovalna, konstruktivno usmerjena, odprtega in vedoželjnega duha, tudi občutljiva in duhovita. Z iztekom štiriletnega mandata se je odločila zaključiti predsedovanje Zvezi slovenskih glasbenih šol (ZSGŠ) in 21. januarja 2021 predala vodstveno štafeto Radmili Bikić Magdić, ravnateljici Glasbene šole Slovenska Bistrica. Še naprej pa bo odgovorno predana svojemu poslanstvu ohranjanja in razvijanja glasbenega šolstva na Slovenskem na najvišji kakovostni ravni. Razkrila je nekaj svojih dragocenih izkušenj in pronicljivih modrih misli.

● **Kako se vidite v vlogi vodje, katere lastnosti pri (svoji) osebnosti in delu prepoznavate kot ključne za dobrega vodjo?**

Najprej mi pride na misel sprejemanje odločitev in prevzemanje odgovornosti zanje. Ob pravih odločitvah sem zadovoljna, ob slabih se učim in zrastem. V 21. stoletju ljudi ni mogoče voditi iz položaja moči, potrebna so iskanje kompromisov, sodelovanje, zaupanje. Predvsem pa ljudi lahko uspešno vodimo z zgledom. Vodja ni funkcija, vodja je prvi v vrsti. Poznavanje področja dela, komunikacijske veščine in smisel za timsko delo so pomembni. Moje vodilo pri vodenju je stara resnica, ki pravi, da pri delu z ljudmi ne bomo prišli daleč, če bomo uporabljali kramp in lopato, potrebna sta tehtnica in pinceta.

● **Kako bi orisali svojo izobraževalno in poklicno pot; kaj vas je na njej najbolj zaznamovalo, motiviralo, navdihovalo?**

Moj dedek je bil ljubiteljski glasbenik, multiinstrumentalist, kapelnik, otroštvo sem preživela v njegovi urarski delavnici v Središču ob Dravi, kraju na vzhodni hrvaški meji. Pripovedoval mi je zgodbe, veliko sva prepevala. Nekako naravno je bilo, da so me starši vpisali v tamkajšnji oddelek Glasbene šole Ormož. Igrala sem klavir in kitaro, pa tamburaški orkester smo imeli v okviru osnovne šole in tako je šlo naprej prek Srednje glasbene in baletne šole Maribor do Akademije za glasbo v Ljubljani, kjer sem diplomirala iz glasbene pedagogike. Kakšno leto po zaključku študija in nekaj službah sem se zaposlila na SGBŠ Maribor kot učiteljica solfeggia na srednji stopnji, pozneje sem bila pomočnica ravnateljice. Zelo pogrešam poučevanje.

Moram izpostaviti pomen dostopnosti do glasbenega izobraževanja, tudi otroci s podeželja smo bili že pred desetletji deležni kakovostnega glasbenega šolanja. Če tega ne bi bilo, bi se moja poklicna pot zagotovo drugače zasukala.

● **Kakšen je vaš odnos do poklica učitelja glasbe oziroma do pedagoškega poklica na splošno?**

Učitelj v glasbeni šoli je, če se malo pošalimo, »nadučitelj«. Ob vseh zahtevanih znanjih in kompetencah pri svojem delu razvija in uči otroke abstraktnega razumevanja zvoka, zaznave, izvajanja in zapisa tonskih višin. Učenje glasbe in plesa je področje, kjer starši – če niso glasbeniki – otroku ne morejo pomagati. Učitelj učenca vodi, mu pomaga, z vaditi pa mora učenec sam. Še tako majhna skladbica zahteva od otroka popolno koncentracijo, samozavest. Skladbo mora odigrati in se po nastopu prepustiti oceni tistih, ki so ga poslušali. V nasprotju s sodobno družbo, kjer se mora vse zgoditi zelo hitro, v glasbeni šoli učenci hitro spoznajo, da je učenje tek na dolge proge. Vrhunskega kirurga lahko začnemo vzgajati pri 19 letih, vrhunskega glasbenika ali baletnega plesalca pač ne. Umetniška rast in razvoj sta dolgotrajna, treba je začeti v zgodnji dobi.

● **Poklic učitelja je spreminjal svoj družbeni položaj v času. Zdi se, da se v zadnjih mesecih, med šolanjem na daljavo, pri starših (in učencih/dijakih) na novo vzpostavlja odnos do tega poklica, ki naj bi bil pravzaprav poslanstvo, kaj menite?**

Sedanja situacija, ki jo zaznamujeta družbena in zdravstvena kriza z epidemijo covid-19, je pomembno spremenila pogled na vrsto dejavnosti, spreminjajo se vrednote, način življenja. Po dolgem času, morda celo prvič, se kot družba zavedamo, da šola niso samo pouk in ocene za prehajanje iz razreda v razred. Biti učitelj je bilo zame vedno poslanstvo, je zahtevno delo in hkrati velikanski privilegij, saj smo pri svojem delu vedno v stiku s prihodnostjo.

● **Od leta 2009 vodite eno od največjih šol glasbene in baletne umetnosti v Sloveniji, ki ima tudi zelo dolgo tradicijo – Konservatorij za glasbo in balet Maribor, kakor se imenuje od leta 2010. To je le ena od sprememb med vašim ravnateljstvom.**

Za uspešno večletno delo pri posredovanju splošnih kulturnih vrednot je Mestna občina Maribor leta 2016 podelila mariborskemu Konservatoriju Glazerjevo listino.

Zelo smo ponosni na Glazerjevo listino, saj je bila prvič podeljena kolektivu. Sicer pa je zgodba današnjega mariborskega konservatorija nadvse navdihujoča. Samo nekaj dni po koncu druge svetovne vojne se je že začel pouk na Državni nižji in srednji glasbeni šoli, vpisanih je bilo več kot 200 gojencev. Maja 1945! 1977 je bila ustanovljena baletna, 1981 še Srednja baletna šola (veliko slovesnost ob 40-letnici je odnesla epidemija), v šolskem letu 1996/97 je bil uveden program glasbene gimnazije, od 2017 izvajamo program jazz na srednji stopnji. Trudimo se slediti spremembam v družbi in potrebam mladih, a ne z revolucionarnimi ukrepi, temveč razvojnino in premišljeno. Šola je zelo občutljiv organizem, potrebna je previdnost.

● **Vzdržujete mrežo sodelovalnih vezi z najpomembnejšimi institucijami na lokalni, državni in mednarodni ravni – katero bi v mednarodnem prostoru posebej izpostavili?**

V vseh letih se je nabralo res veliko uglednih partnerjev šole, v zadnjih letih je treba omeniti podpis sporazuma o sodelovanju z ugledno institucijo, ruskim Državnim konservatorijem za glasbo N. Rimski-Korsakov iz Sankt Peterburga, kjer smo sodelovali na tamkajšnjem znamenitem Kulturnem forumu med udeleženci iz skoraj 100 držav sveta.

● **Leta 2015 ste posebno slavnostno zaznamovali 70-letnico šole, lani že 75. obletnico ustanovitve glasbene šole in desetletnico konservatorija. Kot ravnateljica ste dejavno zaznamovali še nekatere jubileje osrednjega mariborskega gnezda glasbenih in baletnih talentov. Obletnice piše pero časa, premiki in uspehi pa se dogajajo tudi med eno in drugo.**

Ljudje od nekdaj radi praznujemo. Pri jubilejih institucij iščemo pomembne mejnike,

posameznike, ki so imeli vizijo, pogum in trmo za premike v preteklosti. Kdor ne spoštuje preteklih dosežkov, ne more kaj prida narediti, ko v nekem trenutku vstopi in nadaljuje tam, kjer so drugi končali. Na mariborskem Konservatoriju s spoštovanjem gradimo na preteklih dosežkih, sledimo smernicam sodobne šole in novim dognanjem stroke. Z veseljem hodim v službo, saj delam z ljudmi, ki hočejo vedeti več in delajo najboljše, z vso srčnostjo in odgovornostjo. Resda je v epidemiji tišina v šolskih prostorih iz dneva v dan glasnejša, a hkrati smo se v tem zahtevnem času kot kolektiv zelo povežali, veliko je medgeneracijskega sodelovanja, starši tesneje sodelujejo z učitelji, veliko smo se naučili. Treba je sprejeti situacijo in iz nje potegniti največ. Na pol poln kozarec je vedno boljša izbira kot na pol prazen.

● **Konservatorij v Mariboru je eden od 66 članic Zveze slovenskih glasbenih šol. Od januarja 2017 do januarja letos ste bili na čelu tega strokovnega združenja, ki vključuje vse javne in nekaj zasebnih glasbenih šol v Sloveniji, dve v zamejstvu, oba konservatorija, aprila 2019 se je pridružil še visokošolski zavod Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani. V ZSGŠ je torej zajeta celotna vertikala glasbenega izobraževanja v Sloveniji. Predstavite, prosim, temeljno poslanstvo ZSGŠ.**

ZSGŠ povezujejo skupni interesi, zavezanost razvoju in prepoznavnosti v širšem prostoru. Nadaljuje delo Skupnosti glasbenih šol RS in Zveze društev glasbenih pedagogov Slovenije. Enotni učni načrti in kurikulum zagotavljajo enake standarde, ne glede na okolje, v katerem glasbena šola deluje. Dostopnost do kakovostnega izobraževanja v glasbeni in plesni umetnosti je vrednota, ki tudi v tretjem tisočletju prispeva k razvoju širšega pogleda na svet, ustvarjalnosti, razumevanju pomena kulturne dediščine in razvoju kulturne identitete ne samo posameznika, temveč družbe kot celote.

● **V organih ZSGŠ so ravnatelji glasbenih šol članic, mandati trajajo štiri leta. ZSGŠ pa zastopa interese članic tudi na republiški ravni. Kje vse ima svoje predstavnike?** Naši predstavniki delujejo v pomembnih forumih na državni ravni; v Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje, v Nacionalni komisiji (NK) za glasbeno šolstvo, v Republiškem odboru Združenja ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva. Dejavní smo v EMU (European Music School Union) in EMCY (European Competition for Youth), pogosto smo člani delovnih skupin za določena področja pri MIZŠ ... Kmalu bo potekel mandat NK za glasbeno šolstvo, prizadevamo si, da bi NK bila stalno posvetovalno telo ministra. Posamezni ravnatelji so v svojih okoljih pomembni sogovorniki pri snovanju kulturnega življenja v okolju, še več, pogosto je celotno kulturno dogajanje v kraju osredinjeno na glasbeno šolo.

● **V svojem mandatu ste učvrstili organiziranost in prepoznavnost ZSGŠ, pri tem pa se uspešno prilagodili izzivom (GDPR,**

menjave ministrov ...). Verjetno pa je leto 2020 s turbulentnim dogajanjem ob razglašeni epidemiji še najbolj zaznamovalo vaše delo kot predsednica ZSGŠ, saj ste bili tudi kontaktna os do MIZŠ in ZRSŠ. Kako ocenjujete sodelovanje ZSGŠ z državnim resorjem, ki se prvenstveno posveča splošnemu šolstvu?

Glasbeno šolstvo je sestavni del slovenskega izobraževalnega sistema, prepričana sem, da je to naložba v prihodnost. Nenehno smo aktivni in opozarjamo na naše specifike, kar pa se ne vidi s površnim pogledom ... Med epidemijo se je komunikacija še okrepila, pogosto je na dnevni ravni, sodelovanje z institucijami in lokalnimi skupnostmi je dobro. Mislim celo, da smo jim v ponos, kar ne nazadnje dokazuje tudi visoko državno odlikovanje, srebrni red za zasluge, ki ga je ZSGŠ leta 2016 podelil predsednik RS.

● **Ali smo še daleč od točke, ko bodo mladi talenti v glasbeni in baletni umetnosti enakovredno obravnavani kot mladi športni talenti? Pri obojih je namreč nujno imeti optimalne razmere za vadbo in mentorstvo.**

To je pomembno vprašanje. Žal smo pri teh prizadevanjih bili do zdaj neuspešni. Pogoste politične spremembe onemogočajo izvedbo večjih posegov v sistem. Tudi sedanje stanje, ko so šole zaprte, je pokazalo, kako nujno je za mlade glasbenike in baletne plesalce delo v šoli, z mentorjem. Vzorec najdemo v ureditvi za mlade športnike. A naši dijaki, žal, ne nosijo sponzorskih značk ...

● **ZSGŠ med drugim spodbuja odkrivanje nadarjenih glasbenih in baletnih otrok in mladostnikov z vsakoletnim Tekmovanjem mladih glasbenikov RS – TEMSIG in bienalnim Tekmovanjem mladih baletnih plesalcev RS – BALTEK. Slednje ste bili v letu 2021 zaradi epidemioloških razmer prisiljeni odpovedati; glasbeno tekmovanje pa načrtujete izvesti. V vašem mandatu je TEMSIG doživel nekaj pomembnih sprememb ...**

TEMSIG je pomembno tekmovanje s 50-letno tradicijo. V zadnjih letih smo uvedli nekaj sprememb, na predtekmovanjih tako deluje v posamezni disciplini oz. kategoriji ena ocenjevalna komisija na ravni celotne države, kar prispeva k izenačitvi pogojev za vse sodelujoče. Letos je izvedba predvidena v aprilu, v I. kategoriji prvič brez predtekmovanja. Tudi pri teh spremembah je treba uporabiti »pinceto«.

● **Glede na razmere verjetno ni upanja za izvedbo revij orkestrów v letu 2021, kar tudi organizira ZSGŠ, boste pa nagradili posebno zaslužne pedagoge z Gerbičevó nagrado oz. priznanji. Malce za šalo, ali boste uvedli novo kategorijo priznanj za najbolj digitalno vešče in virtualno domiselne glasbene učitelje?**

(Smeh.) Glede na to, koliko smo se naučili od marca 2020, bi si takšno priznanje zaslužili vsi učitelji.

● **Naj poudarimo, da so vse funkcije v organih ZSGŠ prostovoljne in niso honori-**

Tudi sedanje stanje, ko so šole zaprte, je pokazalo, kako nujno je za mlade glasbenike in baletne plesalce delo v šoli, z mentorjem. Vzorec najdemo v ureditvi za mlade športnike. A naši dijaki, žal, ne nosijo sponzorskih značk ...

rane, enako velja za predsedniško mesto. Predstavljám si, da je precej naporno biti lokomotiva vlaka s tolikšnimi vagoni in razvejanimi tiri ob vodstveni funkciji ene od največjih glasbenoizobraževalnih ustanov v Sloveniji. Če se ozrete vase, kakšna izkušnja je bila to za vas?

Voditi šolo in voditi nacionalno združenje ni enako. Pri ZSGŠ gre za široko paleto interesov, ki jih zastopajo ravnatelji, smer razvoja določa skupščina. Voljeni organi sledijo sklepom in se jih trudijo kar najbolj uresničiti. Ključni so iskanje konsenza, razumevanje in toleranca. Prihodnost bo pokazala, ali smo delali dobro, danes lahko povem, da smo delali iskreno in pošteno. Težko je usklajevati delo in vodenje na dveh tako pomembnih ravneh, a s pomočjo predanih kolegov tu in tam smo zmogli. Čutim hvaležnost do vseh sopotnikov in ponosna sem na pot, ki smo jo skupaj prehodili.

● **Si po uspešnem mandatu obetate nekaj več prostega časa? Kako ga najraje preživljate?**

Ko človek enkrat sprejme velike izzive in verjame v tisto, kar dela, naenkrat opazi, da nima veliko prostega časa in ga niti ne pogreša. To ni dobro, a delo postane način življenja. Trpijo družina, socialni stiki, hobiji. Najprej se bom odkupila domačim. (Smeh.) Rada hodim v tišini in samoti, to je moja rekreacija in čiščenje duše. Svoja razmišljanja in izkušnje zapisujem v zgodbe. Morda bo nekoč nastala knjiga.

● **Katera umetnost, poleg glasbene, vam je še posebno blizu? Katere prireditve najraje obiskujete? Ali jih že močno pogrešate, zdaj, ko zaradi veljavnih ukrepov niso dovoljene?**

Koncerti mladih glasbenikov in baletne produkcije so največji navdih. To me vedno znova prevzame in prepriča, da je vredno vlagati vanje. Sicer pa zelo pogrešam mariborski teater, obiske galerij in umetniških dogodkov doma in v tujini.

● **V kakšni »kondiciji« predajate ZSGŠ svoji naslednici in kakšno poslanico bi zapisali za našo revijo na poti novim izzivom ZSGŠ?**

Ocenjujem, da jo predajam v dobri kondiciji in v močne roke.

Če bomo otroke naučili ljubiti umetnost, jih bomo naučili polno živeti življenje. Skozi ukvarjanje z glasbo in plesom jih učimo tudi, da je pot najlepša, če nastaja, medtem ko hodimo.

● **Iskrena hvala za pogovor, veliko ustvarjalnosti in nadaljnjih uspehov vam želimo!**

Helena Filipič Gardina